

PODKLAD PRO PŘEDMĚT

ÚVOD DO PRÁVNÍHO ŘÁDU A SYSTÉMU PRÁVA

CEVRO, vysoká škola

4. přednáška

Aplikace práva. Interpretace práva.

APLIKACE PRÁVA

Právo je uskutečňováno chováním těch subjektů, kterým jsou určeny právní normy, resp. chováním nositelů subjektivních práv a povinností.

Lidské chování se podle vztahu k právním normám dělí na:

- a) chování v souladu s právem,
- b) chování z rozporu s právem.

Účelem práva je regulovat v nezbytné míře lidské chování.

Při aplikaci práva

- orgány veřejné moci na základě své pravomoci a kompetence vydávají jako výsledek své činnosti **individuální právní akty (akty aplikace práva)** (např. rozsudek soud o rozvodu manželství, rozsudek o neplatnosti výpovědi z pracovního procesu),
- se neomezuje jen na vydávání aktů aplikace práva, ale zahrnuje **kontrolní a organizační činnost**, která nekončí vydáním aktů aplikace práva,

V procesu rozhodování konkrétního případu je nezbytné rozlišovat:

- a) **zjištění skutkového stavu (dokazování)** řešeného případu (**quaestio facti**) – zjišťují se pravda o faktech tvořících skutkovou podstatu daného případu, zde je možno rozlišovat **proces poznávací, logický a hodnotící**;
- b) **zjištění právních norem (řešení právních otázek)**, podle nichž případ musí být řešen a výklad (interpretaci) těchto norem (**quaestio iuris**) – posoudí se jaké normy se použijí, vyloží se a posoudí se zda je možno použít analogii, zde je možno rozlišovat **proces poznávací, logický a hodnotící**;
- c) po zjištění skutkového stavu a po určení právní normy přistoupí státní orgány k **vydání rozhodnutí ve věci samé**.

Ad a) Zjištění skutkového stavu, dokazování:

- teorie aplikace práva vychází z **poznatelnosti pravdy**, jedná se o **proces**, nikoliv jednorázový proces, má různá stádia aktivního hledání, jehož výsledkem je zjištění pravdy,
- v procesu poznávání je předmětem poznání událost, která **nastala v minulosti**,
- jedná se poznání **zprostředkované**, nepřímé, které nahrazuje přímé nazírání dané události,
- na základě důkazů se zjišťuje **pravdivost tvrzení** (klasické je to v případě trestního řízení),
- přímé poznání existuje pouze u svědků dané události, kteří byli schopni poznat zjišťované skutečnosti,
- některé skutečnost a fakty **existují i po dokonání činu** (klasicky při trestné činnosti

výsledky trestné činnosti (padělek zboží), nebo místo, kde byl spáchán trestný čin,
- v procesu řízení je způsobem pravdivého zjištění skutečnosti **oceňování a vyhodnocení důkazů**, jehož cílem je zjistit pravdu (předložení důkazů, vyhodnocení souhrnu důkazů v jejich vzájemné souvislosti /jejich kvality a vlastností/),
- hodnocení důkazů je **aktivním procesem zjišťování pravdy**, který vrcholí vývodem státního orgánu o zjištění existence nebo neexistence určitých skutečností,
- v případě, kdy **neexistuje možnost** zjistit relevantní skutečnosti, postupuje se v **civilním řízení podle zásady**, že soud usiluje o **zjištění maximální pravděpodobnosti**, přičemž odstraňuje v maximální míře jakékoliv **rozumné pochybnosti**,
- v případě, kdy **neexistuje možnost** zjistit relevantní skutečnosti, postupuje se v **trestním řízení podle zásady**, že v pochybnostech má být rozhodnuto **příznivěji pro obžalovaného** (tzv. zásada **in dubio pro reo**),

Ad b) Zjištění právních norem (řešení právních otázek):

- někdy může být **zjištění právní normy**, kterou je třeba aplikovat na daný případ, **složitě**, a to z toho důvodu, že **několik různých právních norem upravuje obdobné případy**, které se liší pouze některými znaky,
- případ musí být v zásadě posuzován podle právní normy, která jej **předvídá a upravuje**,
- výjimkou jsou případy, kdy se má rozhodovat o věci, která vůbec nespadá do pravomoci orgánu veřejné moci (v takovém případě musí státní orgán konstatovat, že daný případ nemá právní význam a řízení v takových případech přeruší),
- orgán aplikující právo v procesu aplikace musí **určit odpovídající právní normu**, musí zjistit, zda je **norma platná**, zda byla nebo nebyla **změněna nebo zrušena**, ověřit **oficiální text** (Sbírka zákonů a mezinárodních smluv; jinak text v odborných publikacích, komentářích a učebnicích není autentický), zjistit, zda není **v rozporu se zákonem**, provést **výklad normativního aktu** (zpravidla zákona),
- zásada, že všechny normativní akty **nižší právní síly** musí být v souladu s normativními akty **vyšší právní síly**,

Ad c) Vydání rozhodnutí ve věci samé:

- dochází k tomu **po dovršení procesu zjištění právní normy**,
- rozhodnutí musí být **důsledně zákonné**, jde zejména o zajištění přísného dodržování právních norem, zároveň však **zabránit právnímu formalismu**,
- značný význam má určení **pravomocí a působnosti** (kompetence) **orgánů** při aplikaci práva a tvorbě individuálních právních aktů,
- aktem je **vázán orgán též orgán, který jej vydal**.

Akty aplikace práva a jejich klasifikace:

- představuje **rozhodnutí o konkrétních** (subjektivních) **právech a povinnostech**, jehož jsou zpravidla tyto součásti:

- (i) vlastní rozhodnutí (úvodní část)**, výrok orgánu /u soudu - enunciát/),
- (ii) odůvodnění rozhodnutí** (argumentace právními normami a jejich interpretaci),
- (iii) poučení o opravných prostředcích.**

Účinnost aktu aplikace práva:

- rozumí se tím, že akt aplikace práva **je způsobilý vyvolat zamýšlené právní účinky**,
- nastává buď ten **den, který je v aktu aplikace práva stanoven**, nebo v **den, oznámení obsahu aktu aplikace práva subjektům**, jímž je určen, pokud účinnost aktu nemůže být odložena určitými prostředky, stanovenými právními normami (např. odvoláním v občanském soudním řízení),

- při použití opravného prostředku, účinnost nastává až **po rozhodnutí o prostředku**, který má **odkladný účinek**, není-li **následek** odkladného účinku **vyločen**,
- pro akty aplikace platí presumpce správnosti aktu – **vydaný akt je účinný**, považuje se za bezvadný,
- vady aktu aplikace práva **lze napadnout řádnými opravnými prostředky**,
- je třeba odlišovat **paakty** – **nicotné právní akty** – nemají žádné právní důsledky, právně neexistují, např. vydá-li akt **orgán, který není orgánem veřejné moci** nebo nemá **příslušnou pravomoc** či je **nepochybně nelegální** (soud vydá zákon, starosta obce uloží trest odnětí svobody, soud vynese trest smrti (§ 27 TZ)),

Právní moc aktu aplikace práva:

- právní moc rozsudku nebo jiného aktu aplikace práva nastává **okamžikem**, **nelze-li jej napadnout řádným opravným prostředkem** (odvoláním, námitkami, rozkladem),
- **nabytím právní moci** se akt stává **závazným** (tzv. **materiální stránka právní moci**) a **nezměnitelným** (tzv. **formální stránka právní moci**),
- věc **pravomocně rozhodnutá** se označuje jako **res iudicata** a vzniká **překážka věci rozhodnuté** (**res iudicatae**), přičemž **nelze o věci znovu jednat (ne bis in idem)**,
- výjimečná je **možnost mimořádných opravných prostředků** (např. **obnova řízení, stížnost pro porušení zákona, žaloba pro zmatečnost, dovolání**) – připuštěny v případech, že se dodatečně objeví zásadní skutečnosti, které dříve nebyly známy, tedy jestliže jsou dodatečně zjištěny základní vady z **hlediska skutkového stavu** nebo zjištěn **podstatné právní vady**.

Vykonatelnost aktu aplikace práva:

- vykonatelností aktu aplikace práva se rozumí možnost **vymoci určitými právními prostředky** (např. výkonem rozhodnutí), aby povinné **subjekty splnily své povinnosti** stanovené aktem aplikace práva, pokud tak **neučinily dobrovolně**,
- vykonatelnost není shodná s účinností a právní mocí, může časově s nimi splývat, zpravidla tomu tak není,

Dělení aktů aplikace práva:

Podle toho, z jakého podnětu mohou být vydány:

- (i)** individuální právní akty **vydávané z iniciativy orgánu**, který akt vydává (např. **řízení o zrušení společnosti s likvidací** z důvodů nedodržení pravidel o nabývání vlastních akcií),
- (ii)** individuální právní akty vydávané **na základě vnějšího podnětu** (např. řízení o umoření listin),

Podle toho, jaké právní následky jsou s aktem aplikace práva spojeny:

- (i) akty konstitutivní** – jsou skutečnostmi, se kterými je spojen vznik, změnu a zánik subjektivních práv a povinností, dochází ke **konstituování nové právní skutečnosti** (např. rozsudek o rozvodu manželství),
 - působí zásadně **od okamžiku vydání aktu** aplikace práva (tj. **ex nunc**),
- (ii) akty deklaratorní** – jsou skutečnostmi, které **deklarují autoritativně existenci** subjektivních práv a povinností, resp. právního vztahu (např. usnesení soudu o zápisu jednatele s.r.o. do obchodního rejstříku),
 - působí zpravidla od okamžiku, kdy subjektivní **práva a povinnosti vznikly** (tj. **ex tunc**),

Osvědčení:

- odlišuje se od deklaratorních aktů,

- jedná se zpravidla o písemný dokument, v němž kompetentní **státní orgán dosvědčuje**, že určitá skutečnost **nastala, existuje nebo trvá**, nebo **existoval či existuje určitý právní stav** (manželství, státní občanství),
- samotným vydáním osvědčení se **nevzniká nová právní situace**, ani se nemění právní stav,
- má povahu **veřejné listiny**,
- rozdíl mezi deklaratorními akty a osvědčením spočívá mimo jiné v tom, že deklaratorní akt je vydán státním orgánem právě z těch důvodů, že došlo **k neshodě o existenci** nebo o **rozsahu určitého práva a povinnosti**, zatímco u osvědčení se jedná zpravidla o skutečnosti, o něž **není v době vydání osvědčení spor**,

Podle toho, kdo je vázán individuálním právním aktem:

- na akty, jimiž jsou **vázány všechny státní orgány, organizace i občané** (např. rozhodnutí soudu o osvojení)
- na akty, které jsou **závazné pouze pro státní orgány a účastníky, o jejichž právech a povinnostech se v procesu aplikace práva rozhoduje**, (např. rozsudek o povinnosti dlužníka uhradit dluh).

MODALITY TVORBY A REALIZACE NOREM

- jedná se o postupy při tvorbě a uplatňování právních norem.

Rozhodovací procesy a jejich fáze:

- každý normotvorný rozhodovací proces má **dvě základní fáze**:

- přípravná fáze rozhodnutí** – tato fáze končí vypracováním návrhu rozhodnutí,
- vydání samotného rozhodnutí.**

Ad (A):

Stadia přípravy normotvorných rozhodnutí:

(a) zjištění (shromáždění a zpracování) vstupních informací

- informace **nenormativní (faktografické)** - o předmětu úpravy,
- informace **normativní** – informace o normách, jimiž je proces závazně usměrňován,

(b) hodnocení (axiologické stadium)

Metody regulace:

- každý normotvorný proces je usměrňován normami,
- procesy, které se uplatňují v normotvorných procesech, závisejí na **povaze norem**, jimiž je proces usměrňován,

Axiologická (hodnotová) problematika:

- **se rozlišuje podle toho, zda jde o rozhodovací proces:**

(i) uzavřený (programovaný) – je to takový systém, který **nemá komunikaci s okolím** v axiologickém stadiu rozhodovacího procesu, všechny rozhodovací procesy jsou v něm pevně dány a jsou považovány **za nezávisle proměnné**,

- při tom programované rozhodování se uplatňuje při řešení problémů dobře strukturovaných, standardních, často se vyskytujících a pravidelně se opakujících,
- v axiologickém stadiu rozhodování se uplatňují pouze momenty, které představují „interval konstantnosti“ v daných společenských vztazích v dané fázi jejich vývoje a jsou pojaty jako relativně neproměnné,
- mohou být vyjádřeny konečným počtem konečných matematicko-logických formulí,

(ii) otevřený,

- je to systém, který **komunikuje** během řešení rozhodovacího problému **s okolím**, v tomto systému jsou rozhodovací premisy považovány **za závisle proměnné**, jejichž vznik má být zkoumán a které mají být vysvětleny,

Ad (B):

Fáze přijetí rozhodnutí.

- po vyhodnocení podmínek a okolností vydá státní orgán právní normu.
- v rámci procesu přijímání právní normy se státní orgán zabývá otázkou rozsahu výkladu právní normy,
- pro proces, ve kterém dochází k „dotváření práva“ jeho interpretací, je typický výklad kazuální (kazuistika tvorby právních norem) – lze se s ním shledat v interních instrukcích (vnitřních) předpisech především ústředních správních orgánů,
- zvláště relevantní je kazuální výklad, který bývá v odůvodňovací části soudních rozhodnutí, zejména rozhodnutí soudů vyšších stupňů, přičemž se vychází z výkladu vztahujícího se k individuálnímu případu, o němž je rozhodnuto výrokem,
- výklad, obsažený v odůvodnění, může být však vztahován na všechny případy téhož druhu, byť nikoli na všechny případy téhož druhu, byť nikoli na všechny případy regulované danou právní normou,

Příklad:

- **příkladem obecných, ale zároveň zcela konkrétních hypotéz, mohou být ustanovení zákona o sociálním zabezpečení o starobním důchodu:** např. starší ustanovení: „*Jestliže občan byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň 60 let (hypotéza), má nárok na starobní důchod.*“ (dispozice).

Hypotéza:

- **je obecná**, vztahuje se na všechny případy stejného druhu a neurčeného počtu, zároveň je však zcela konkrétní,

Dispozice:

- je následujícími ustanoveními (o výši, zvýšení, nejvyšší a nejnižší výměře důchodu) v zákoně **zcela konkretizována**,

INTERPRETACE PRÁVA

- **rozumí se tím výklad práva, tj. právního textu** (zákonů, dalších právních předpisů a jiných písemných pramenů práva), ale kromě toho také **smluv a jiných jednostranných právních jednání** (např. závěť),
- **výkladem práva** rozumíme objasnění smyslu a obsahu právních norem, vyjádřených v normativních aktech, za účelem jejich pochopení a používání v souladu s principy zákonnosti.
- **cílem interpretace je objasnit smysl textu právní normy**, který vystupuje jako objekt interpretace práva, zejména ve vztahu **k následné aplikaci práva** či **jiné formy realizace práva**.

Funkce interpretace práva:

- a) heuristická (hermeneutická) funkce,**
- b) mocenskoorganizační funkce v oblasti práva,**
- c) argumentační funkce.**

Ad a) heuristická (hermeneutická) funkce:

- znamená v podstatě metodu správného výkladu a chápání textů (zejména náboženských, právních a filozofických),
- **jedná se o integrální složku poznání**, a obvykle bývá považována za složku **finální**, což je s ohledem na poznávací proces **relativní**,
- v řadě oborů teoretické a praktické činnosti se prosazuje **interpretační pluralita, která je součástí metodologické plurality**,
- **pluralita a relativita** se v oblasti práva dostává **do rozporu se základními hodnotami**, které od práva jako normativního systému očekávají, **a kterými jsou:**

(i) hodnota právní jistoty (formální spravedlnosti):

- právní norma by **měla být předvídatelná**,
- jedná se o míru, do jaké se subjekt práva může spolehnout na to, zda v daném konkrétním případě bude rozhodováno stejně,
- jedná se **výraz určité spolehlivosti**, nikoliv vždy nutně spravedlnosti,

(ii) hodnota materiální spravedlnosti:

- je založená na určitém **rovném hodnocení**,

Normativita:

- je především **obecnost** a z toho vyplývající **rovnost a předvídatelnost**,
- čistě individuální a ad hoc formulované a zdůvodněné přijímané pravidlo není normou,
- předem jednoznačně formulované a na všechny případy téhož druhu subsumovatelné pravidlo však **může být ad hoc nepřiměřené a tudíž nespravedlivé**,

Co se týče praktické funkce práva:

- oslabení hermeneutické funkce interpretace práva ve smyslu oslabení interpretačního pluralismu a relativismu,
- problém neuzavřenosti vědeckých diskuzí při interpretaci právních norem při aplikaci práva,

Ad b) mocenskoorganizační funkce v oblasti práva:

- při interpretaci práva jde především o **praktickou funkci práva**,
- v praxi přes interpretační pluralitu a relativitu právní praxe vyžaduje jednoznačný a svým způsobem konečný soud o obsahu dané právní normy,
- spočívá v tom, že určité instituce jsou vybaveny v určitém, právními normami daném rozsahu, pravomocí podávat závazný výklad normativních právních textů a tím sjednocovat aplikační praxi,
- panuje shoda, že ten, kdo pravidla tvoří, je nemá ex post závazně interpretovat,
- při procesu uplatňování norem nejde o poznání pro poznání, ale o řešení konfliktu zájmů, k nimž je právní systém povolán.

Ad c) argumentační funkce:

- interpretace je podstatnou složkou argumentace,
- z hermeneutického hlediska jde pouze o určitou **míru přesvědčivosti argumentů**,
- optimum spočívá v tom, že příslušná instituce (Nejvyšší soud, Ústavní soud, Evropský soudní dvůr) spojuje v sobě **rovinu oficiální autority** a **rovinu přirozenou**, danou přesvědčivou a konstantní argumentací obsaženou v odůvodnění svých rozhodnutí.

Výklad práva a metody výkladu můžeme dělit **podle různých hledisek**.

- Za nejvýznamnější lze považovat dělení:

a) podle subjektu, který výklad provádí,

- b) podle **metody** a **způsobu výkladu**,
- c) podle **poměru smyslu právní normy** a jejího **slovního vyjádření**,
- d) podle **dosahu** výkladu.

Ad a) Výklad práva podle subjektu, který výklad provádí:

Podle toho, kdo (resp. **který orgán nebo osoba**) **podává výklad**, rozlišujeme zejména tyto druhy výkladu práva:

- aa) výklad **Ústavního soudu** ČR podle Ústavy,
- ab) výklad **vyšších soudů**, pokud je určen k sjednocování rozhodovací činnosti soudů,
- ac) výklad **orgánů aplikujících právo**,
- ad) **doktrinární** výklad,
- ae) **oficiální** výklad (interní, služebně závazný pro podřízené orgány a pracovníky).

Ad aa) Výklad Ústavního soudu

- není v současnosti závazný, avšak v praxi k němu soudy přihlížejí,
- dojde-li po provedení řízení Ústavní soud k závěru, že zákon nebo jeho jednotlivé ustanovení je v rozporu s ústavním pořádkem, **rozhodne nálezem**, že se **zákon nebo jednotlivá ustanovení zrušují dnem, který v nálezu určí**.

Ad ab) Výklad Nejvyššího soudu

- v českém právu umožňuje zákon Nejvyššímu soudu přijímat v zájmu zajištění jednotnosti soudního rozhodování **sjednocující stanoviska pro výklad práva**,
- tento druh výkladu není právně závazný, přesto však jej soudy zpravidla berou v potaz při rozhodování o konkrétních případech, především pro věcnou autoritu stanovisek Nejvyššího soudu.

Ad ac) Výklad orgánů aplikujících právo

- podávají státní orgány (soudy, orgány státní správy), které řeší individuální případy,
- výklad je závazný pouze pro konkrétní řešený případ.

Ad ad) Výklad doktrinární

- je založen na vědeckém zkoumání platných právních norem,
- je obsažen ve vědeckých pracích (např. monografiích, učebnicích, komentářích k zákonům),
- není právně závazný, avšak ve značné míře ovlivňuje praxi.

Ad ae) Výklad oficiální (výklad nadřízeného orgánu)

- podává státní orgán pro podřízené orgány, organizace a zaměstnance,
- tento výklad je pro podřízené orgány, organizace a zaměstnance závazný jako interní instrukce,
- nemá však obecnou závaznost vůči třetím osobám, nezavazuje orgány, organizace a občany příslušnému orgánu nepodřízené, zejména nezavazuje soudy při jejich rozhodování,
- v případech, kdy výklad podává orgán, který sám daný normativní akt vydal, hovoříme o výkladu **autentickém**.

Ad b) Výklad práva podle metody a způsobu výkladu:

Metodou výkladu právní normy rozumíme **způsob postupu**, kterým se snažíme dojít **k pravdivým (vědeckým) poznatkům o smyslu textu zákona.**

Rozeznáváme zpravidla **tyto metody** výkladu práva:

ba) jazykové,

bb) logické,

bc) systematické,

bd) teleologické,

be) historické.

Ad ba) Metody jazykového výkladu

- touto metodou se dospívá k základním poznatkům o smyslu slovního textu normativního aktu, v němž je vyjádřena právní norma,
- lze tu rozlišovat jednak zjištění **smyslu jednotlivých slov** z hlediska poznatků sémantických a lexikálních, jednak objasnění smyslu slov a vět podle **gramatických, morfologických a syntaktických pravidel,**
- text zákona či jiného normativního aktu je vyjadřován odborným jazykem, právním jazykem, jeho specifičnost je dána nároky na přesnost vyjadřování, snahou o odstranění neurčitostí a vágností.

Ad bb) Metody logického výkladu

- spočívají v tom, že smysl normy zjišťujeme pomocí vědeckých poznatků a pravidel formální logiky,
- logickými postupy se zabývá logika jako věda, zkoumá zákonitosti zabezpečující správnost myšlenkových postupů a pravdivost jejich výsledků.

Ad bc) Metody systematického výkladu

- zjišťuje se **smysl normy** srovnáním s jinými normami,
- **normu nelze poznat, zkoumat a vyložit izolovaně,** ale jen v souladu s jinými právními normami, v souvislostech celého právního systému.

Ad bd) Metody teleologické a funkcionální

- jsou někdy předpokladem náležitého výkladu a aplikace práva,
- jejich úlohou je vystihnout smysl a funkci právní normy v souvislosti se sociálními podmínkami a potřebami, v nichž se má norma realizovat, neboť s vývojem společenských podmínek se někdy totiž mění funkce právní normy.

Ad be) Historické metody

- se zakládají na objasňování smyslu právní normy v historické souvislosti s cílem, který byl sledován jejím vydáním i ve spojitosti s historickými společenskými podmínkami, za kterých normativní akt nabyl platnosti,
- u této metody výkladu se může přihlížet k důvodovým zprávám, osnovám zákona, veřejným diskusím, na jejichž základě byl normativní akt přijat.

Ad c) Výklad práva podle poměru smyslu právní normy **a jejího slovního vyjádření,**

Podle toho kdo (resp. **který orgán nebo osoba**) podává výklad, **rozlišujeme zejména tyto druhy výkladu práva:**

- ca) výklad doslovný (adekvátní),**
- cb) výklad zužující (restriktivní),**
- cc) výklad rozšiřující (extenzivní).**

Ad ca) Výklad doslovný (adekvátní)

- používá se v případech, kdy smysl právní normy a jeho slovní vyjádření jsou identické,

Ad cb) Výklad zužující (restriktivní)

- je používán v případech, kdy smysl právní normy je užší než její slovní vyjádření,

Ad cc) Výklad rozšiřující (extenzivní)

- tento výklad naopak zjišťuje širší smysl právní normy než je její slovní vyjádření (např. čl. 4 odst. 1 Listiny základní práv a svobod stanoví, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích - samozřejmě povinnosti mohou ukládat i jiné normativní akty (nařízení vlády, vyhlášky apod.), pokud je dán zákonný podklad).

Ad d) Výklad práva podle dosahu výkladu

Podle **dosahu tohoto výkladu** zejména rozlišujeme:

- da) výklad jazykový,**
- db) výklad kazuistický,**
- dc) výklad individuální,**

Ad da) Výklad obecný

- vztahující se na celou oblast působnosti právní normy (např. výklad pojmu „nevyužití kvalifikace zaměstnance“),

Ad db) Výklad kazuistický

- vztahující se na určitý druh případů upravených právní normou (např. nevyužití kvalifikace zaměstnance, který má více kvalifikací),

Ad dc) Výklad individuální

- vztahuje se k individuálnímu případu (např. nevyužití kvalifikace konkrétního zaměstnance).

POUŽITÍ ANALOGIE V PRÁVU

Státní orgán výjimečně při rozhodování individuálního případu může zjistit, že **normativní akt na takový případ nepamatuje.** V některých právních odvětvích se proto připouští rozhodnutí věci výslovně právem neupravené na základě aplikace práva podle analogie.

Analogii zákona nazýváme postup, při němž se použije **právní norma**, která předvídá případ nejpodobnější (analogický).

Analogii práva se nazývá postup, při němž se věc řeší na základě **principů právního odvětví**, popřípadě na základě obecných principů práva a smyslu systému právních pravidel, neboť neexistuje ani taková norma, která by upravovala obdobné vztahy.

V platném českém právu **je vyloučena aplikace podle analogie v oblasti trestního práva**, pokud jde o posuzování trestnosti činu a stanovení trestu. Aplikace podle analogie se přípouští v právu soukromém, zejména v oboru práva občanského.

Vypracoval: JUDr. Radim Kříž, Ph.D., 2024, s využitím podkladů od JUDr. Václava Pilíka, Ph.D., a dále s využitím publikace Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A.: Teorie práva, ASPI Publishing, Praha, 2004,